

Friggjadagur
11. apríl 1997

hygg & hoyr

8 síður at
taka úr

Norskir fjölmiðlar ernir av onga fjölmiðlalóg at hava

Í Føroyum eru politikarar í ferð við at smíða eina sonevnda fjölmiðlalóg. Sum í mongum øðrum førum verður smíðað eftir danskum leisti. Spurningurin er, um føroyskir politikarar ikki áttu at hugt eitt sindur meira at grannum okkara, t.d. norðmonnum

GRÆKARIS DJURHUUS
MAGNUSSEN

Viðmerking:

– Vit journalistar eru ernir av fjölmiðlareglunum í Noregi. Vit verða roknað sum 4. statsmaktin, eins og aðrastaðni, og tað vilja vit liva upp til. Og tað gert tú best, um tú vísir sjálvjustis. Vit vilja ikki hava nakra lóg hangandi oman yvir okkum, tí tá er journalistikkur ikki veruligur journalistikkur.

Nakað soleiðis málbar Kenneth Andersen, lærari á Medieháskúlanum í Kristiansand í Noregi seg, tá eg tosaði við hann herfyri. Kenneth er útbúgvinn journalistur, og hevur lisið journalistikk í USA.

Stutt seinni kom eg á tal við Roy Emanuelsen, sum hevur starvast sum journalistur hjá norska P4 (privat, men landsfevandi útvarp), og hjá NRK, Roy Emanuelsen er eisini útbúgvinn journalistur, og hevur haraftir lisið fjölmiðlavísund við lærða háskúlan í Oslo.

– Vit hava ikki brúk fyri eini fjölmiðlalóg, tað megna norsku fjölmiðlarnir sjálvir. Vit hava gjørt okkara egnu reglur um millum annað

etikk í journalistikki, og vit eru glað fyri hesa skipan, segði Roy Emanuelsen, tá eg tosaði við hann fyri hálvum ári síðani.

Onkur vil kanska siga, at norðmenn ikki eru seinastir at hálova sær og sínum. Well, tað kann væl vera. Men her er kanska nakað, vit kunnu læra av teimum. Kanska áttu vit at verið minni undirbrottlig. Kanska skuldu vit, sum norðmenn, havt so mikið av sjálvsáliti, at vit hildu okkum til sjálvi: Gjørt okkara egnu fjölmiðlareglur.

Norsk Presseforbund/ Pressens Faglige Utvalg

Vit skulu hava greiðar reglur í fjölmiðlaheiminum, rætt er tað. Slíkar áttu iva-leyst eisini at havt sæð dagsins ljós fyri nógvum harrans árum síðani. Hinvegin eiga vit ikki at gloyma, at tey, ið hava eitt sindur av innliti í journalistikk, vita, at journalistikkur hevur eina rúgvu av meginreglum/prinsippum. Tað kunnu vera etiskar meginreglur, og tað kunnu vera reint yrkisreglur forða í stóran mun fyri, at tíðindafólk gera teir heilt stóru

brólararnar (ongin er lyta-leysur).

Spurningurin er kortini ikki bara um, hvat og hvussu tíðindafólk arbeiða. Spurningurin er eisini, hvussu einstaklingar, fyrst og t.d. politiski myndugleikin fer við tíðindafólki. Og eisini á hesum økinum kundu vit hugt at norsku skipanini.

Norðmenn finga sína fyrstu skipan við fjölmiðlareglum longu í 1936. Í dag er tað Norsk Presseforbund, ið umsitur allar fjölmiðlareglurnar í Noregi.

Í Norsk Presseforbund er Norsk Journalistlag, Norsk Redaktørforening, Norske Avisers Landsforening, Norsk Presseforbund, Norsk Rikskringkasting (útvarp og sjónvarp), Norsk Nærradioforbund, Norske Fjernsynsselskapers Landsforbund og „Landslaget for Lokalaviser“.

Í Føroyum svarar tað til, at vit høvdu eitt samband, hvørs limir vóru Føroya Blaðmannafelag, Føroya Blaðútgevarafelag, Útvarp og Sjónvarp, og mögulega seinni lokalútvarp.

Endamálið hjá Norsk Presseforbund er at virka fyri og menna etiska stigið

í journalistikki, at styrkja og verja skrivi- og talufrælsið, verja og menna journalistiska frælsið og kunningarfrælsið (informasjonsfrælsið).

Norsk Presseforbund lagar allar reglurnar hjá norsku tíðindafólki til. Hetta eru á leið somu reglur, sum føroyskir politikarar i skundi ætla at smoggja niður yvir føroysk tíðindafólk – við lóg.

Ein tann týðningarmesti stovnurin undir Norsk Presseforbund er Pressens Faglige Utvalg. Pressens Faglige Utvalg fær allar kærur um viðurskipti í fjölmiðlaheiminum. Tað kunnu vera kærur um út- og sjónvarpssendingar, kærur um greinir í bløðunum o.s.fr.

Eg kann endurgeva, orðarætt, brot úr grein 1 í viðtøkunum hjá Pressens Faglige Utvalg:

„Pressens Faglige Utvalg er opprettet av Norsk Presseforbund og har til formål å overvåke og fremme den etiske og faglige standard i norsk presse. Som et ledd i dette arbeidet, vurderer Pressens Faglige Utvalg klager over norsk presses atferd og avgir sine uttalelser som offentliggjør-“

es.

Utvalget kan også vurdere klager over institusjoners, organisasjoners og personers behandling av presse og pressefolk under deres utøvelse av sin informasjonsoppgave“.

Seinasta brotið er rættliga áhugavert, eisini í Føroyum. Hetta, at Pressens Faglige Utvalg ikki bara heldur eyguni við teimum, ið arbeiða í fjölmiðlunum, men eisini hyggur at, hvussu onnur fara við fjölmiðlum og fjölmiðlafólki, er nakað, sum átti at fingið onkra klokku at ringt hjá okkum.

Av tí, at sjálgvjørdu fjölmiðlareglurnar í Noregi eru reglur, og ikki lógir, ber ikki til at verða beinleiðis rættliga dømdur fyri brot av einum hvørjum slag. Verða brot framd, sum koma undir revsilógina, so verður dømt út frá revsilógini.

Hinvegin siga reglurnar hjá Pressens Faglige Utvalg, at allar niðurstøður, eisini um tær ganga ímóti fjölmiðlafólki, eiga og skulu almannakunngerast. Tað merkir, at fremur eitt tíðindafólk brot á onkra reglu hjá Norsk Presseforbund, og Pressens Faglige

Utvalg kemur til ta niðurstøðu, at tíðindafólkið hevur brotið reglurnar, so skal niðurstøðan almannakunngerast. Og tað í sær sjálvum er harður dómur hjá tíðindafólki.

Er viðkomandi, sum hevur kært, ikki nøgdur við niðurstøðuna hjá Pressens Faglige Utvalg, so stendur tað honum frítt fyri at fara í rættin, og royna at fáa viðkomandi tíðindafólk dømt sambært revsilógini.

Sjey limir eru í PFU, trigger teirra eru fólk, ið ikki arbeiða í fjölmiðlunum.

Í Føroyum eru vit í holtur við at samtykkja eina danska fjölmiðlalóg. Sambært lögmanni hevur tað skund at fáa lógina ígjøgnum. Eg mæli til tað øvuga, at fólk geva sær stundir at víðgera evnið.

Best er, um vit í fjölmiðlaheiminum sjálvi, eins og norskir fjölmiðlar, evna okkara reglur. Reglur, sum allir partar kunnu taka undir við. Reglur, sum umframt at tryggja nøktandi tíðindaflutning, eisini tryggja fjölmiðlafólki hóskaðar arbeidsumstøður. Sum tryggja fjölmiðlafólki arbeidssfrið.

